

Erstein Fjærli "Krigens Svalbard"

~~102667~~

107794

å ta det opp med nordmennene i London.

For dette blir Cripps ikke særlig populær hos Stalin og Molotov. Men det resulterer i at den britiske utenriksminister, Anthony Eden, tilkaller sin kollega Trygve Lie, og legger saken frem for ham. Og Lie er kjapp på å trekke seg som vanlig: Svalbard er norsk land, derfor må den norske regjering være med på alle forhandlinger om hva som skal gjøres på øygruppen, og norske militære styrker må være med dersom øygruppen skal besettes. Han nevner at de norske stridskrefter i Storbritannia nå består av en marine med ca. 100 fartøyer med bl.a. 5 jagere og 4 korvetter, en avdeling med 12 store kampkraftige sjøfly på Island, to jagerskvadroner med 48 «Spitfire» og en liten brigade på 1500 mann i Skottland. Men hvordan Norge skal delta, med militære styrker og på annen måte, må først diskuteres i regjeringen og med de militære overkommandoer.

For øvrig tok han opp Svalbardsspørsmålet med den britiske sendemann ved den norske regjering, Sir Laurence Collier, allerede dagen etter at krigen Tyskland/Sovjet var et faktum. Det er 800 arbeidere og 200 kvinner og barn ved de norske gruvene, og ialt 3000 russere ved de sovjetiske. De er nå kommet i en farlig stilling, og Norge er interessert i å fortsette gruvedriften.

Lie minner så Eden om at Sovjet så sent som den 8. mai brøt den diplomatiske forbindelse med Norge fordi landet — etter russisk oppfatning — ikke lenger eksisterer som selvstendig stat.

Eden gjør en rask oppsummering av samtalen:

- Fra norsk side er det ikke noe i veien for drøftelser med Storbritannia og Sovjet om en avtale om Svalbard.
- Sovjet må anerkjenne den norske regjering i London.
- Norsk deltagelse i felles militære tiltak må først drøftes av regjeringen og overkommandoer.

Eden sier til slutt at Storbritannia ytterst nødlig tar på seg å sikre Svalbards farvann permanent. «The Royal Navy» er fullt opptatt i Atlanterhavet og Middelhavet.

Den 18. juli trer Forsvarsrådet sammen og klargjør det norske standpunkt, og 21. juli er det et møte i «War Office» mellom britiske, norske og sovjetiske representanter. Møtet

ledes av visesjefen i «The Admiralty» løytnant Sir Henry R. Hall. Begge er hjulpet av møter major Aage Prans fra Marinen og kommandør våpenenes felleskommando «sjønsleder», og det er brennende spørsmål om de russiske styrkene. Men det greier seg på Svalbard.

Men det er Pownall, utenriksministeren, som har foreslått at sovjetiske styrker. For Storbritannia bare bli tale om sjøstridskrefter tatt i Det fjerne østen, sjøstridskreftene kan de ikke ha i havet og Middelhavet; det er meget. Landstridskrefter kan ikke ha noe norsk bidrag.

Den sovjetiske admiral, som har militær sikring av Svalbard, seg fast. Dessuten må kommandøren tyskerne til godkjenning siden det er norsk anliggende og organiseres fra norsk side.

Så er det Riiser-Larsen som er oppmerksom på at en avtale om Svalbardtraktaten, sier han, er en besettelse, er det regnet som det. De norske landstridskrefter er også til andre formål. Det er regnet for Svalbard. Han sier at en besettelse. Alle gruvebyggerier av tyske kampfly i Norge. De allierte styrker har satt seg i byen består av lette, med de tyske der oppe, som også teller som komme i stor fare. Etter krigen få ligge i fred, man bør ikke få fra Norge får gå uantet til Svalbard likedan. Men hvis man krever det, er det en avtale.